

Bjäreanor

2007

NR 1

Bjäre Släktring

Föreningens lokal: Mercurivägen 9, Förslöv
Bjäre Släktring bildades den 23 januari 1964

Postgiro 83 82 59-0

Medlemsavgift 120:-

Styrelse

Ordf Bjarne Larsson

Svartbrödragatan 9, 264 35 Klippan
073-0204328

e-post: bjarne.lar@telia.com

V ordf Thommy Svensson

Värmdögatan 19, 257 33 Rydebäck
042-22 29 17

e-post: thommyrydebeck@telia.com

Sekr Gun Pålsson

Tuvelyckegård, 269 66 Båstad
0431-742 21

e-post: bengt.palsson@n.lrf.se

Kassör Britt Bengtsson

Bjärevägen 73, 262 61 Ängelholm
0431-207 64

e-post: brittbgen@ektv.nu

V kassör Ove Johansson

Långagårdsvägen 22, 260 91 Förslöv
0431-

e-post: ovej1948@hotmail.com

Christel Lindström

Mangårdsvägen 14 B, 269 38 Båstad
0431-722 23

Magnus Persson

Folkparksvägen 3 C, 227 30 Lund
046-37 25 18

e-post: magnus_c.persson@hist.lu.se

Georg Ohlsson

Bäckvägen 6, 260 91 Förslöv
0431-43 17 81

e-post: georgohlsson@home.se

Lennart Wallin

Faritslöv Pl 5465, 269 95 Båstad
0431-36 61 19

e-post: lennartwallin@tele2.se

Möten och träffar

• Månadsträffar

varje 2:dra måndag kl. 19.00 varje månad hela året.

• Årsmöte

andra måndagen i februari.
OBS! 12 februari 2007.

• Öppet hus

Tisdag 23/1 kl. 13.30-16.00
värdinna: Britt Bengtsson

Tisdag 27/2 kl. 13.30-16.00
värdinna: Gun Pålson

Tisdag 27/3 kl. 13.30-16.00
värdinna: Britt Bengtsson

Onsdag 18/4 kl. 19.00-21.00
värdinna: Lennart Wallin

Tisdag 24/4 kl. 13.30-16.00
värdinna: Gun Pålson

Onsdag 30/5 kl. 19.00-21.00
värdinna: Ove Johansson

Onsdag 27/6 kl. 19.00-21.00
värdinna: Georg Ohlsson

OBS! Veckodagarna och tiderna.

Se även kalendern på sidan 14 för andra arrangemang.

Bjäreanor

Medlemstidning med 2-3 nr/år.

I redaktionen: Ove Johansson, Bjarne Larsson och Georg Ohlsson.

Ansvarig utgivare: Bjarne Larsson.

Tryck: Grafiska förmedlingen Gorgart, Ängelholm 2006.

Hemsidan

www.bjareslaktring.se

Hemsidan uppdateras kontinuerligt.

Ansvarig: Bruno Westerlind.

e-post: webredaktor@bjareslaktring.se

Bjäre Släktring har

- ett stort arkiv med avskrifter ur alla socknar i Bjärebygden, S Halland m.m
- microfilmer och microkort
- databaser på CD-Rom och i dator
- bibliotek med böcker från olika orter
- diverse antavlor

Släktringen lånar ut

- avskrifter 10:-/månad
- filmrullar 5:-/månad
- filmapparat 25:-/månad. Fri hyra av filmrullar ingår

Föreningen är ansluten till

Skånes Genealogiska Förbund

Sammanhållande organ för släktforskare som är verksamma eller arbetar med skänkt material.

Adress: Box 1672, 221 01 Lund

Postgiro: 53 79 37-5

Bjäre Släktring är genom Skånes Genealogiska Förbund (SGF) ansluten till vårt riksförbund **Sveriges Släktforskarförbund**.

Sammanhållande organ för den svenska släktforskarrörelsen för att

gagna medlemmarnas intressen och öka förståelsen för släktforskningen som kulturfaktor, ideell rörelse och vetenskap.

Adress Stockholm

Box 30222

104 25 Stockholm

Besöksadress:

Warfvinges väg 16

08-695 08 90

Adress Göteborg

Tredje Långgatan 39

031-42 33 11

Ur ordförandens synvinkel

av: Bjarne Larsson

God fortsättning på det nya året!

Vad har hänt under hösten? Vi har haft en anbyttardag tillsammans med Laholms Släktforskarförening, Östra Karups minnesvårdsförening samt Knäreds Släktforskarförening. Uppslutningen var ganska så stor och en del nya kontakter skapades. Vi har också deltagit på Arkivens dag i kommunen där vi fick en del att göra. Närmast i tiden ligger vårt årsmöte som skall vara i församlingshemmet i Förslöv måndagen den 12 februari kl.19.00. Lördagen den 17 mars är det Släktforskningens dag runt om i riket och för Bjäre Släktrings del planerar vi att ha ett samarbete med Båstads bibliotek.

Vår hemsida är välbesökt. I skrivande stund har 20.310 besökare varit inloggade sedan starten och det är strålande. Det är otroligt men det är så att det är besökare från 15 olika länder från olika delar av vårt runda klot.

Ni som har material som skulle kunna publiceras i vår tidning skicka gärna in det till Georg till nästa nummer. Har ni något som skulle kunna ligga på hemsidan skicka det till Bruno så fixar han det. Adresser finner ni på sidan 2.

Önskar Er alla en bra forskarvår
Bjarne Larsson

Kallelse till
Årsmöte
Bjäre Släktring
i Församlingshemmet, Förslöv
måndagen den 12 februari
kl. 19.00

Efter sedvanliga årsmötesförhandlingar ges

föredrag

av Bengt-Arne Ivarsson, Präst i Klippan
talar under rubriken "Latin i släktforskningen"
Han talar de ord som dyker upp i våra kyrkböcker.

Välkomna!

Rapport över förlisningen

av Everten Gulderingen från Grenå i september 1822

av: Bertil Koch i augusti 1997, kompletterad av Britt Bengtsson

Bland Bertil Kochs efterlämnade material fanns detta material om det förlista skeppet "Gulderingen", som han också skrivit om i Bjäre hembygdsförenings årsbok 1998. All hans korrespondens och material om denna händelse finns numera i vår lokal. Han gjorde omfattande undersökningar för att få händelsen ordentligt dokumenterad.

Västra Karups dödbok innehåller sällan någon utförligare information om den döde. Mer uppmärksammade drunkningsolyckor eller självspillingar brukar dock ges några extra rader. Mot detta kontrasterar den utförliga beskrivning som ges fyndet i september 1822 på Hovs strand av en ilandfluten kvinnsperson. Notisen lyder som följer:

Avskrift 30/1 1993 av notis införd i december i Västra Karups/Hovs kyrkobok C 5 år 1822

År 1822 d 15 September begrofs å Houfs Kyrkegård en, d 13de å Houfs strand indriven död Person, som efteråt befants vara en förolyckad Madam Borup ifrån Norra Jutland. - På efterfrågan i Helsingör om denna Persons stånd uplystes af Slotts Prosten i Croneborg och Sogne Presten i St. Mari Kyrka Petter Efraim de Fischer att den afdöda var PrestEnka efter Prosten Borup fordom i Skänderborg å norra Jutland, men efter hans död nu bosättande hos sin Svåger Herids Prosten A: Kröijer, Sogneprästen i Grenaae å en udde å norra Jutland. I sällskap med 12 Passagerare från Grenaae begaf hon sig till sjöss att gå till Köpenhamn med skepparen Braband af Grenaae och en matros vid skeppet, d 6 siste Sept. samt hade med sig en Dotter och en Broder ¹⁾, afskedad Capitain Moritz de Fischer; men förolyckades under resan med skepp och allt, så att Dottren drefs in på Lesö vid Jutland, Brodern swjelf på Anholt²⁾, men dess Schatull på Torekov ön, och Enkefru Borup på Houfs strand, iklädd en Bombasins Klädning, Taskbok med 65 Ricksbanksdaler; 1 fingerring och 2ne Öronhängingar af Gulld. Hennes fader³⁾ hade varit Generalkrigskommissarien och Riddaren Christian de Fischer och modren Enkefru Frederica Lovisa de Fischer född Monrad, länge besittande i Grenaae hvars barn annars voro den drunknade Capitain Moritz de Fischer, Prosten de Fischer i Croneborg och en Dotter ³⁾ gift med Prosten Kröijer i Grenaae. - Madam Borup sörges af en minderårig son lärling vid apoteket i Skänderberg och af 2ne omyndiga döttrar.

Not.

- 1) Ej bror till prästänkan men väl till Petter Efraim de F.
- 2) Ej Moritz men väl skepparen Brabrand
- 3) Se nedan

Det är klart att en notis av detta slag tilldrar sig ens uppmärksamhet och man blir nyfiken på detaljerna i en så omfattande förlisning som tar 14 personers liv. Jag har därför genomfört en del forskning i målet och presenterar här resultatet av denna utredning.

Min första tanke var att en olycka av denna omfattning måste ha lämnat spår i den dåtida danska dagspressen varför jag begav mig till Köpenhamn för att på Universitetets Bibliotek plöja igenom aviserne från september 1822 och de närmaste månaderna därefter. Resultatet från detta besök blev emellertid magert och det enda som framkom var följande notis i "Aarhus Stiftstidende" från 27 Sept 1822:

"Fra Grenaae fortælles det sorgelige Budskab, at en Skipper, som for 3 Uger siden udgik derfra med 16 Passagerer, for at gaae til Kiøbenhavn, formodes at være siunken i Søen, da endnu ingen Efterretning havdes om deres ankomst dertil. Tvende af passagerernes Liig ere siden fundne opskyllede af Søen, hvilke bleve den 22te dennes begravde paa Aasøe Kirkegaard".

Nå, men en sjöförklaring där omständigheterna kring olyckan utretts måste väl finnas varför jag skrev till Landsarkivet For Norrejylland i Viborg i ärendet. De meddelar "at både justits- og politiprotokollerne for Grenå købstad, Nørre og en del af Sønder Djurs herreder er gennemgæet i tidsrummet fra 6. sept 1822 og to måneder frem, men uden at finde oplysninger om et søforhør i forbindelse med skibets forlis."

Det har senare framgått att sjöförhör inte förekom i Danmark vid den aktuella tiden. Alltså inte heller här något resultat så jag skrev ånyo till Viborg och bad dem söka i de gamla kyrkoböckerna från Grenaa, Læsø och Anholt efter någon information om förlisningen och se nu blev det napp:

Svar från NJLa 27/10 94

ANHOLT Kyrkobok C 326-2: Den 12 sept jordades skepparen Brabrant från Grenå som återfanns död på stranden den 9/9.

GRENÅ Kyrkobok C 317-4: Den 6 sept 1822 gick skepparen Brabant med 1 (en) matros och 13 passagerare från Grenå till Köpenhamn. Förmodligen har skeppet förlist. Den 20 sept återfanns (ovan?) anförda barn Cathrine Gude liggande död vid Sangstrup strand. Sammaledes samma dag vid Katholm strand snickar Peder Madsens son Mads från Grenå, 25 år gl som jordades på Aalsøe kyrkogård.

BYRUM Kyrkobok C 76-3: Den 5 okt jordades tvenne fruntimmer som drivit i land på landets östsida. Den ena hade linnet märkt I B och den andra M I

Svaret åtföljdes av ett flertal handlingar som inkommit till byfogden i Grenå betr. skeppets förlisning. Handlingarna finnas i packe B 54-520. Här följer nu avskrifter av:

Brev inkomna till byfogden i Grenå som jag erhöll d 27 okt 1994 från Landsarkivet for Nørrejylland No 241 1822

Promemorial!

Hoslagte Skrivelse fra Cancellieraad Byee og Härredsfoged Boeck i Sabye af 19de f. Mt (oktober) med de deri paaberaabte Bielage og Penge, som ere fundne paa et paa Understed Strand inddrewen Fruentimmer, der sandtsynlig har waret med paa det Skib fra Grenaa som for nogen tid siden skal ware forulykket, skulle ieg ikke unnlade tjenstligen at tilstille Hr Cancellieraaden, med Anmodning om at de wille foranstalte de ommeldte Bielage og Penge owerlewerede til Wedkommende. For Pengenes modtagelse forwenter ieg mig meddeelt Tilstaaelse.

Randers Amthuus d 5 Nov 1822 (underskrift)

No 243 1822

Promemorial!

Efter en fra Hjöring Amt emodtaget Skrivelse af 16 dennes, er den 3de og 4de nestforhan paa Lesøe af Hawet opkastet 2d Fruentimmer, der saaledes ere beskrewne: Det ene Fruentimmer som fandtes d 3de d. M. skal efter Udseende hawe waret ung, men meget tyk og opswulmet, paa hendes Linned wer med hwid og bleget Traad paasyet Bogstawerne J. B. og derunder Tallet 6, hun war ikledt et hwidt Piqeret Underskjört og en rød eller gul og hwidstribet Sirtses Kjole, som war forraadnet; endwidere hawde hun paa sig en mørkeblaae Schenillie, som paa Ærmerne war kantet med Flöjel, paa Födderne sorte strikkede Strömper og Strömpeband af blaae og hvide Silkebaand, men uden Skor og hawde ingen Ringe enten paa Fingrene eller i rerne, hwilka formodes at ware udrewne i Söen.

Det andet Fruentimmer som indstrandede den 4d Oct. war af Söen så forslaaet i Ansigtet, at det ikke kunde skjönnes om hun hawde waret ung eller gammel, paa hendes Linned war indsyet Bogstawerne M I og hawde Kjole af mørkt eller sort Töj og et uldent Underskjört paa sig.

Disse 2de Fruentimmer ere begrawne paa Lesøe.

Da et Skibe fra Grenaae med Passagerer for nogen Tid siden skal ware forlijst, og de fundne Personer formodentlig hawe waret bland dem som udgik med dete Fartöj, saa har jeg ikke willet unnlade herwed tjenstligen at meddele Hr Cancellieraaden Forestaaende til behagl: foranstaltande Bekjendtgjorelse for dem med hwem de ommeldte Fruentimmer maatte formenes at hawe woret beslægtede.

Randers Amthuus d 25 Oct 1822 (underskrift)

Indbemelte 2d Fruentimmer waer: Judette Borup og Marie Jessen her af Grenaae som forliste med Skepper Braband, og hworom Wedkommende er underrettet.

No 244 1822

Promemorial!

Det Kongelige Danske Cancellie har under 29de f Mt (oktober) tilskrewet mig saaledes:

Det Kongl. Departementet for udenlandske Sager har telskikket Cancelliet en Gienpart af en af Landshöwdingen de la Gardie i Christianstad i Skaane indgiwen Beretning til det Kongl. Swenske Ministerium for de udenlandske anliggender hwaraf erfares at der wed Hof i Biære Herred er fundet et Liig af et Fruentimmer som hawde hos sig en Brewtaske med 4 Sty 10 rbdlr Sedler 2 Sty 5 rbdlr Sedler og 14 Sty 1 rbdlr Sedler 2 smaae Guldöreringe, 2 Qwittantier og nogle andre Papirer, af hwilke kan sluttet at den afdöde war en Fru Borup i Grenaae. Wed at tilmelde Hr Amtmanden foranförte skulde man tjenstlig anmoda Dem om behageligen at wille derom underrette Wedkommende med tilföjende, at de bjergede Effecter opbewares af Pastor Adjunktus Kullberg i Wester Karup hwar de kunna modtagas af dem der kunne berändtliggiöre(?) deres Ret til samme". Förestaaende wille Hr Cancellieraaden behageligen bekjendtgjore for Wedkommende.

Randers Amthuus d 5 Nov 1822 (underskrift)

Communiceret Wedkommende i Grenaae den 6 Nov 1822
No 249 1822

Paa Knappens Sanstrand i Understed Sogn er den 3die dennes (oktober) updrewet et död Fruentimmer, hos hwem, wed det samme Dag afholdte Undersögelses förhör, er fundet paa Brystet indswebt i et Stykke Papier= 11 Een Rigsbance Daler Sedler med nogle stykker af en dito og desuden paa Brystet unden Tröien

1 et Brew med Udskreft: Jomfrue Marie Möller, hwori wedheftede (en) 5 Rbdr Seddel, dateret Grenaae

2 et dito med Udskreft: Jette Jessen dateret samme stede

3 et dito med dito: Peder Berg

4 et dito med dito: Madame Berg

5 et dito med dito: Jomfrue Trine Brock

6 et dito med dito: Madame Elling

7 et dito som wed Udwiklingen gandske gek i Stykker

men af hwars ena Lap dog sees at Udstederen er en Schmidt med et Silkebaand og 12 Rdr bestaaende af 2de Fem og 2de Een Rigsdalers Sedler.

8de nogle Lapper af 2de Brewe

Og da af disse fremlyser, at dette Fruentimmer samsynligen har warit Passagerare paa det paa reisen fra Grenaae til Kiöbenhawn efter Awiserne forliste Skib, giwer ieg meg herwed den Frihed at tilstelle Amtet det widere Forsendelse til Randers Amt meddelte Brewe tilligemed den i No 1 forefundne og wedheftede 5 Rbdr Seddel, de i No 7 forefundne 12 Rbdr og med wedere af de hos den Döde forefundene Penge 6 Rbdr 2/8 Sk(?), de Resten efter wedlagte Regning er anwendt til hendes Begrawelse. Det anmärkes i övrigt at hun war klädt i almindelig Bondedragt, og efter sandsynlighed hawde flere Dage lagt i Wandet.

Sabye den 19de Oktober 1822

Boeck

Indbemelte Brew No 1 til Marie Möller, er til ligemed de deri nemnte 5 Rdl Sedler paa Wedkommeds Wegne modtaget den 9 Nov 1822. (underskrift)

fortsättning på nästa sida

fortsättning från föregående sida.

Indbemelte Brew No 7 er tillige med de deruti ommelete 12Rdl mottaget af samme dies.

S. Schmidt

Indbemelte Fruentimmer war Niels Krogs Enke Carlotte Lovise Krogh frah Grenaae som forliste med Skepper Jens Brabrand den 7 Septb 1822.

Det här var ju utmärkt med en hel del detaljinformation om de förolyckade och tid och plats för deras återfinnande. Med Kapten Moritz de Fischer då, som enligt kyrkoboken Hov/V Karup skulle ha återfunnits på Anholt!

Nu var det tid för mig att själv resa till Viborg för att komplettera de informationer landsarkivet där så välvilligt hade försett mig med. Jag började med dödboken från Anholt, men där fanns ingen annan person funnen på stranden än kapten Brabrand. Någon förväxling av kaptenerna hade förmodligen skett av den i V. Karup som gjort efterforskningen. Besöket i Viborg gav dock som resultat följande från Grenå utgående handlingar i ärendet:

Renskrifter av vid landsarkivet i Viborg bevarade

Utgående skrivelser från Grenå

Arkivsignatur B54-438

No 475 Til Birkefoged Justesen paa Anholt 1822, October 21

I anledning af Deres anmeldelse om Skpr. Brabrands og Passagers Undergang med Everten Gulderingen, maa jeg Tienstlig anmode Dem om De behage ville ved neste Leilighed hertil fast landet, oversende mig alt hvad der fra bemelte Fahrtoei af Vahre og Penge enten allerede er bierget, eller herefter maatte bierges, paa det at samme kan blive taget under lovlig Behandling. Hvad Bierg lønnen angaaer, da skal Samme efter nærmere lovlig Omgang her blive Vedkl. sikkert. Skepr. Brabrands Begravelses Omkostninger kan De behage efter specificeret Regning og Vedkl. Qvittering, indeholde af de hos ham fundne 238 Rd.

Harboe

No 507 Til Birkefoged Justesen paa Anholt 1822, November 12

De med Baadene fra Anholt hertil oversante Vahre tilhørende afgl. Jomfrue L: M. Bay og de paa afdøde Skipper Brabrand fundne Contanter efter afdrag af 1/3 Deel i Biergeløn for Jfr Bays Efterladenskaber med 33 rbd 10 s og 17 Rld 3 m 1 s for Brabrands Begravelse, m v. - 186 rbd Sedl samt en Træske under Forsegling hvori skulle være 36 rld er emodtaget efter den afholte Registeringsforretning under 9 Octb d. A. og hvorom herved meddeles Deres Velædelhed denne min Tilstaaelse i Henseende til den indeholdte Biergeløn af Jomfrue Bays Efterladenskaber, da maae jeg bemærke at jeg ikke troer at samme ved at sæljes ved Auction vil opløbe til Vurderingssummen og forsaa vidt saadant ikke skulle blive Tilfældet vil det formeget i Biergeløn modtagne blive at tilbagebetale paa nærmere Anfordring og i hvilken Henseende de deres Velædelhed

ville prikavere dem mod det Förnødne. Jeg har gjort mig al Umage for at kunne have sendt Dem Findelønnen for de hidsendte Contanter men saasom der findes mange Creditorer i Brabrands Boe, ligesom det og nærmere staaer til at afgjøre om Boet eller de som har sendt Penge med Brabrand skal have de fundne, er en Skiftesamling i saa Henseende i Boet nødvendig og der vil derfor medgaae nogen Tid forinden denne Sag kan afgjøres. - Det samme er og Tilfældet med den Æske hvori de 36 Rdr findes. Imidlertid skal Finderens Ret paa passende Maade blive observeret og de efter Udfaldet derom snarast mueligt givet Underretning. For Transporten af Jfr Bays Tøi m. v. hertil er vedkommende accorderet og bleven udbetalt 6 Rdr Sedler.

Harboe

No 513 Til Cancellieraad Boeck i Sæbye 1822, November 14

I det jeg herved anmelder at have motaget de paa det paa Knappens Forstrand i Understed Sogn d 3de i s. M. fra Søen opdreved døde Fruentimmer forefunden og i Deres Veltr skrivelse til Hiøring Amt d 19de næstefter ommeldte Breve, samt i Penge 23 Rd 5 m 8 s, hvilket Fruen-timmer var Niels Kroghs Enke Ch. Lov. Maineche heraf Byen som er forliist med Skipper Brabrand først i Seprtr Maaned dette Aar. - har jeg ikke tillige villet unnlade, at bevidne Deres Velbyrdighed Vedkommendes Tak, og min Forbindlighed, for Deres gode Foranstaltning i Foranmeldte Sag.

Harboe

Nu vet vi att det förolyckade skeppet var en sk evert med namn "Gulderingen". En evert är en flatbottnad jakt med fällbart centerbord (eller sidobord) liksom de grundgående nordtyska och holländska flod- och kustfartygen.

Jag blev nu nyfiken på att vad som i danska skeppsregister kunde stå om skeppet Gulderingen och vände mig därför till Handels- og Søfartsmuseet på Kronborg i Helsingør. De meddelade mig att de hade följande uppgifter om en Gulderingen som de erhållit från Rigsarkivet och Landsarkivet i Köpenhamn: "Gulderingen", jagt af Grenaa 4 commerselæster, bygg. København 1811 tillhører Købmand Niels Kjersgaard.

I hopp om att de båda arkiven i Köpenhamn skulle ha mer utförlig information städslade jag en dansk forskare som tyvärr endast kunde konstatera att mer fanns inte heller här att få.

När jag nu var i närheten av Århus med dess universitetsbibliotek gav jag mig upp till deras tidningsavdelning och fick fram följande notiser om förlisningen:

Notiser beträffande förlisningen funna i följande Aviser för år 1822: Avisens namn: Aalborg Stifts Jydske Efterretninger (Ål E), Aalborgs Stifts Adresseavis (Ål A), Aarhus Stiftstidende (År S), Randers Amtsavis og Avertissementstidende (Ra A)

24 sept i Ra A, 27 sept i År S, 30 sept i Ål E och i Ål A

Fra Grenaa fortælles det sorgelige Budskab, at en Skipper, som for 3 Uger siden udgik derfra med 16 Passagerer, for at gaae til Kiøbenhavn, formodes at være siunken i Søen, da endnu ingen Efterretning havdes om deres ankomst dertil. Tvende af passagerernes Liig ere siden fundne opskyllede af Søen, hvilke bleve den 22te dennes begravde paa Aasø Kirkegaard.

5 okt i Ra A, 7 okt i Ål A

Det var omtrent 3 Uger siden, at Skipper Brabrandt forlod Grenaa for at seile til Kiøbenhavn. For Katholms Strand er funden en Snedkersvend og vid Nørre-Herreds Strand et Barn der begge vore Passagerere paa Skibet. Fra Anholt er nu indløben Efterretning, at Skipperen der er funden, saa at det med Rimelighet kan antages, at Skibet er totalt forlist. Blandt Skibets 12 Passagerer var Capitain Moritz Fischer, Jfr Borup fra Katholm og hennes Moder Mad. Borup fra Grenaa. Skipperen efterlader i treng Kaar en talrig Familie.

21 okt i År S, 23 okt i Ra A (=ink Grenå No 243 1822)

Efter en fra Hjöring Amt emodtaget Skrivelse af 16 dennes, er den 3de og 4de nestforhan paa Lesøe af Hawet opkastet 2d Fruentimmer, der saaledes ere beskrewne: Det ene Fruentimmer som fandtes d 3de d. M. skal efter Udseende have waret ung, men meget tyk og opswulmet, paa hendes Linned wer med hwid og bleget Traad paasyet Bogstawerne J. B. og derunder Tallet 6, hun war ikledt et hwidt Piqeret Underskjørt og en rød eller gul og hwid-tribet Sirtses Kjole, som war forraadnet; endwidere hawde hun paa sig en mørkeblaae Schenillie, som paa Ærmerne war kantet med Fløjel, paa Födderne sorte strikkede Strømper og Strømpeband af blaae og hvide Silkebaand, men uden Skor og hawde ingen Ringe enten paa Fingrene eller i rerne, hvilka formodes at ware udrewne i Søen.

Det andet Fruentimmer som indstrandede den 4d Oct. war af Søen så forslaaet i Ansigtet, at det ikke kunde skjønnes om hun hawde waret ung eller gammel, paa hendes Linned war ind-syet Bogstawerne M I og hawde Kjole af mørkt eller sort Tøj og et uldent Underskjørt paa sig.

Disse 2de Fruentimmer ere begrawne paa Lesøe.

När jag kommit så här långt i mina efterforskningar följde jag ett råd jag fått på landsarkivet i Viborg att kontakta hembygdsarkivet i Grenå, "Grenaa Egnarkiv" vilket visade sig bli ett lyckokast. Därifrån har jag i flera omgångar erhållit material genom stort tillmötesgående av Børge Kjær. Han har bl a skickat kopior av aktuella sidor ur Carl Carl Svenstrup: "Grenaa Bys Historie" (1938), J. L. Thane: "Skanderborgs Historie" (1908) och E. Tang Kristensen: "Øen Anholt i Sagn og Sød" (1891).

"Grenaa Bys Historie" (GBH) innehåller bl a artiklar över ägarehistorien till ett flertal tomter i staden Grenå. I artikeln över Christian de Fischer, änkan Borups förmenta fader, finns ingen dotter gift Borup, och ingen son Moritz

heller. Han är däremot redovisad i en Folkräkningslängd från 1801. Sonen Peter Efraim, prästen i Helsingör finns däremot med. "Skanderborgs Historie" innehåller en kort notis om prästen Thomas Andreas Borup, utnämnd 1818: "Han var meget musikalisk, men døde allerede Aaret efter af Brystsye, 48 Aar gammel. Hans Enke Antonette Thorsager og 4 Børn flyttede till Grenaa, hvor de levde under knappe Kaar. Hun drukkede efter 2 Aars Forløb, da hun med sin ældste Datter vilde sejle til København for at tage Afsked med Datternes Forlovede, Bechman, der som Missionær skulde rejse til Grønland. Næppe var Skibet kommet 1 Mil ud fra Kysten, før det sank med Mand og Mus". Änkan Borup var alltså inte dotter till Christian de Fischer som anges i dödnöten från Västra Karup/Hov utan född Thorsager. De från prästen i Helsingör lämnade uppgifterna har tydligen feltolkats.

Uppgiften att skeppet sjönk redan en mil från kusten är intressant. Jag hade undrat om förlisningen skedde på grund av att det råkade in i en storm och hade därför kontaktat Danmarks Meteorologiske Institut och därifrån fått de väderleksnoteringar som man de aktuella dagarna hade gjort i Gamle Botanisk Have i Köpenhamn såväl som ombord på örlogsbriggen Falster i Helsingör. Bevarade data visar inte särskilt starka vindar i trakten vid tidpunkten i fråga. Således har nog inte väderleksförhållandena varit avgörande för det inträffade. Det förtjänar påpekas att det från denna tid inte finns några bevarade väderleksnoteringar i Sverige enligt information från Riksarkivet och Krigsarkivet i Stockholm.

I GBH finns en längre artikel om skepparen Brabrandt. Han seglade med en jakt på en fast trad mellan Grenå och Köpenhamn. Jakten blev med tiden så "rutten" att den föll i bitar en mil ut från Grenå med 20(?) människor som skulle till Köpenhamn. Skepparens kropp blev spolad i land på Anholt liksom även en annan man som även igenkändes och hans tillhörigheter sändes till modern fru Lotte Krog i Grenå. Brabrandt efterlämnade en änka med fyra minderåriga barn. Åtta månader efter Jens Brabrandts död föddes en dotter som fick namnet Jensine Chathrine.

Brabrandts jakt var inte det ända fartyget som vid denna tiden visade tecken på dåligt underhåll. I "Randers Amtsavis og Avertissementstidende" från den 26 september 1822 läser man: I avvigte Maanaed traf det Uheld, at en Planke sprang paa en Smakke fra Kallundborg til Aarhus, hvorvid den blev læk og maatte gaae tilbage. Alle maatte pompe, og Skrækken havde saada Inflydelse paa to Damers Helbregd, at den ene ligger syg endnu.

Vi kan nu sammanfatta:

Förutom kaptenen och en matros medföljde 13 passagerare skeppet när det den 6 september lämnade Grenå för att gå till Köpenhamn

Förteckning över personer ombord på Gulderingen finns på sidan 12 i detta nummer av Bjäreanor.

Om ollonborrar och deras skadegörelse

Ur C M Holms i Påarp nr 7 skrifter

framtagen av: Bruno Westerlind

I slutet af 1850-talet var det första man hörde talas om Ollonborrarna eller fetpölsorna, som de kallades, och var det på ett par ställen i Erikstorp som de då slagit ner, det sades då att de kommit från Hallands skogsbygd. Det dröja icke länge förrän vi hade olycksdjuren väster i socknen, synnerligast der bok och ekskog växte, helst ungskog, der de fullväxta ollonborrarna lefde sin parningstid, och grundligt avlöfvade all ungskog af nämnda slag. Men detta var den minsta skadan de gjorde. Något år i början av deras vistelse här i socknen, har jag i lifligt minne huru jag och tjoftals andra, var på sitt ställe, så väl som äldre personer fick följa efter årderet (året) försedda med spann eller annat, att plocka fetpölser i, som sedan skulle läggas på ett ställe der solen stack riktigt varm, vilket de ej tålde utan snart dog. Ehuru vi pläckade många voro dock kråkor och andra roffåglar både flitigare och kvickare än vi, så de tog nog lejonparten af bytet och vi unna dem det gärna, ty det var ingen lek i längden för barn, fast vi fick 2 styver skäppan för di vi plockade. Men huru många som plockades, var det nog en obetydlig bråkdelen, mot de som blef kvar, för att fortsätta förstörelseverket, som icke var nådigt, der de härjade som värst. Det var mångenstädes att säden icke kunde huggas med lie, utan måste rivas eller räfsas opp med handdriva (hästräfsa eller andra höstningsmaskiner fanns ej på den tiden) emedan stråen stod alldeles rotlösa.

Då det skulle bli alt för långtråigt att relatera allt som rörde sig om, och vad som jordes, för att i någon mån hindra skadedjuren i sitt förstörelsearbete, får jag hoppa över tiden till våren 1879. 1877 på högsommaren och 1878 på för sommaren, var den tid som fetpölsorna gjorde den största eller egentliga skadan under sin 4 års period, från äggkläckningen till sin död. Ollonborrarna har nemligen en tid af 4 år från afvelsäggkläckningen till dess hon blir fullt utbildad och dör. Hon har under dessa år flera omvandlingar att genomgå från ägg till larv, puppa o:s:v, vad allt heter på det lärda språket, känner jag ej. Året 1879 var den senaste svärmen färdig för frösättning till sitt släktes förökning. Tiden från början

till nämnda årtal, hade skadedjuren sin natur trogen, således var 4 de år, härjat och anställt förödelse, som för många var särdeles känbar. Då man nu i tur och ordning hade dem väntande svärmningstiden inne, beslöts på kom: stämman, att en kbf ollonborrar på varje matlag, inom socknen, skulle plockas, dödas, samt överlemnas till byåldermannen, inom hvarje by, samt dessutom en kbf på hvarje 1/6 mtl=nu en tunna på helt mtl; och skulle verkställas inom en viss bestämd tid. Då denna tid var över och någon märkbar minskning i skalbagge svärmen ej kunde märkas, beslöts på ny stämman, att ytterligare ett visst kvantum per mtl skulle plockas af bönderna, samt dessutom av de som ville uppsamla djuren, allt mot viss bestämd ersättning pr kubikfot. Djuren skulle i likhet med förra stämmans beslut överlemnas till byåldermannen, mot kvitto, jemte räkning, för utbekommande af ersättning. Hur stor ersättningen pr kbf var, har jag alldeles glömt. Men mins att utgifterna för insamlingsarbetet kostade kom: kassan 1.135 kr, ingen liten utgift, för nu snart 50 år sedan. I vad mån nyttan svara mot arbetet och kostnaden, är svårt att afgöra, fast nog kunde de se ut om det verkligen skulle gjort nytta, om man ej närmare tänkte på saken. Första och andra 4 års perioden efter den ovan relaterade, var ganska lindrig, nästan omärkbar.

Den 3 dje periodens värsta skadeår, som man nästan motsåg med ängslan och bävan, skulle inträffa 1889. Detta år blef ovanligt tort, förenat med en intensiv värme hela sommaren så att det blef följaktligen mycket klen gröda i allmänhet. Då fick verkligen fetpölsorna skull för vad de icke gorde, att de kanske hjälpte något till skadan vill jag ej fullt bestrida, men mycket var det ej, om ens något, utan det var huvudsakligen värmen, hvilket vem som helst kunde förvissa sig om, derest han gorde sig besvär. Jag gräfde sjelf omkring ett tjoftal strå, eller så många jag kunde samla i handen, och tog opp så varsamt jag kunde, och jag fick också opp varenda rot med stråna, men icke en jordklump, så stor som en ärta följde med. Rötterna voro rena och torra och fullt så långa som stråna ofvan jord. kamper eller sandmylla.

SVENSK LÄRARETIDNING

VECKOBLAD FÖR LÄRARE, UPPFOSTRARE OCH SKOLVÄNNER.

N:r 11 (A). (481.)

STOCKHOLM, 18 MARS 1891.

10:e årg.

<p>Prenumerationspris: $\frac{1}{4}$ år 3,50 kr., $\frac{3}{4}$ år 8 kr., $\frac{1}{2}$ år 2 kr., $\frac{1}{4}$ år 1,25 kr. (postarvodet inberäknadt). Prenumerationen sker: i landsorten å närmaste postanstalt; i Stockholm å tidningens byrå.</p>	<p>Byrå: Barnhusgatan 6 (tredje huset från Drottninggatan), 1 tr. Kontorstid: 4–5 e. m. Postadress: Läraretidningen, Stockholm N.</p>	<p>Redaktör och ansvarig utgivare: EMIL HAMMARLUND. Träffas säkrast 4–5 e. m. Allm. tel. 60 00. <small>Tryckt hos Germanias Boktr.-Åktebolag, Stockholm.</small></p>	<p>Lösnummer å 10 öre säljas å tidningens byrå samt å allm. tidningskontoret Gust. Adolfs torg 10. Utgifningstid: hvarje onsdags förmiddag.</p>	<p>Annonspris: 25 öre pr pettitrad (= 14stafvelser). Födelse-, förlofnings- och vigselannons 1 kr., dödsannons 2,50 kr. Annons bör vara inlämnad senast måndag kl. 5 e. m. för att inkomma i veckans nummer.</p>
---	---	--	--	--

En skolveterans minnen I nordvästra Skåne

Efter hvarjehanda besvärligheter och anordningar samt en tre dagars tämligen tråkig flyttningsresa i dimmigt väder, befann jag mig med familj den 22 september 1840 på min nya efterlängtade verksamhetsplats, som genast behagade mig och min hustru rätt mycket.

Vi voro födda och uppvuxna i det natursköna Blekinge och voro båda varma naturvänner. I Fjälkinge var flackt och enformigt med potatisåkrar och sädesfält. Stora, kvadratformigt kringbyggda, omålade gårdar och förträffligt folk. I Västra Karup var en rik, härlig natur, men nästan allt i miniatyr, små, allmänt rödmålade gårdar, små åkrar, små ängar, små skogsdungar af löfträd och buskar mellan berghällarna – och hurudant folket? Ja, det visste jag ännu icke. Att döma efter det mottagande, vi rönste de första dagarna, måste folket, om möjligt, vara ännu bättre än i Fjälkinge. Utsikten från skolhusfönstren öfver Skelderviken och Kattegatt till Kullaberget och fyren var förtjusande och fåglarnas konsert – hvaribland äfven näktergalar – i träd och buskar invid skolhuset var och blef hvarje sommar ett skönt glädjeämne.

Men skolväsendet – huru stod det till med detta? Snart nog fick jag erfara, att detta var i mycket hög grad försummadt. Jag kunde icke ens upptäcka, att man i den föregående tiden haft, såsom på många andra orter, någon s. k. kringgångs- eller byskola. Antingen hade mödrarna själfva eller någon sjukling eller krympling i byn pluggat i de små de första elementen af den ädla läskonsten eller hade barnen fått äta, dricka, växa och arbeta utan läskonst.

Några år före min ditkomst hade Karups och Houfs församlingar, som då utgjorde ett pastorat, fått en ny kyrkoherde, en titulärprofessor Eberstein, som väl genast

insåg, att något måste göras för folkundervisningen, och som växelundervisning då var dagens lösen, genomdref han ett sockenstämmobeslut, att ett skolhus skulle byggas och en växelundervisningsskola inrättas i Karups by. Men i sin häftiga välmening slog han icke obetydligt öfver målet. I skolan skulle utom abcbok, katekes, psalmbok och nya testamentet äfven läsas tyska och engelska språken, och som professorn icke var belåten med hvarken klockaren eller organisten, så skulle dessa båda erhålla ständigt tjänstledighet och den nye skolläraren bestrida äfven deras tjänsteäligganden.

Det blef nu svårt nog att få skicklig sökande till denna mångsidiga befattning. Ändtligen antogs år 1838 en glad studerande från Lund, som ett års tid bestridde undervisningen i den nya skolan, tills den nästan upphörde af sig själf af brist på skolbarn. Under tiden gifte skolläraren sig med gästgifvarens dotter och fann visst platsen bakom krogdisken angenämare än i skolkatedern. Skolan blef ledig och pastorsadjunkten på stället uppehöll den, så godt hans öfriga ämbetsgörömmål medgäfvö, under ett års tid, tills jag tillträdde densamma.

Allas blickar voro nu riktade på mig med den gamle Karl IX:s förhoppning om sin son: *Ille faciet*. Men hvad skulle jag göra? Hvar skulle jag börja? Huru skulle jag fortsätta? Vi hade visserligen en tillräckligt stor och ljus skolsal med kateder och 10 st. skolbänkar, så långa att på hvardera kunde rymmas 8 och i nödfall 10 barn, men vi hade ingen material, inga böcker, inga tabeller, ingen enda karta, icke ens en griffeltafla – och här skulle dock hållas växelundervisningsskola.

Men skolbarnen – huru gick det med dem? Jo, sådana fick jag så småningom i mer än tillräckligt antal, och däribland småpysar(!), en om 28 års ålder, en på 24, ett halft tjog på 18 å 20 år, som alla voro okonfirmerade. De hade försökt att "läsa sig fram", men blifvit år efter

Sven Rosenberg, författare av artikeln i Sveriges Lärartidning 1891, var folkskollärare i Västra Karup.

Som kuriosita kan nämnas att Sven Rosenberg var far till den Carl Martin Rosenberg som senare skrev Rosenbergs Geografiskt-Statistiskt handlexicon öfver Sverige vilket används flitigt av släktforskare och som numera finns på CD. Carl Martin föddes den 3 mars 1843 i Västra Karup och dog den 30 mars 1915 i Matteus församling i Stockholm.

år frånvisade för bristande läskunskaps skull och därför uppgifvit försöken. Nu började alla hoppas på den nye skollärares förmåga, och därför grep man sig an ännu en gång – och det lyckades, med tid och ömsesidigt arbete. Efter ett par års förlopp fanns inom pastoratet ingen öfverårig okonfirmerad.

Organistbefattningen befriades jag genast ifrån, emedan orgeln, i anseende till ny tornbyggnad och förändringar i kyrkan, nedrefs under min första vecka på platsen, och planerna om undervisning i tyska, och engelska språken kommo tämligen snart att höra till öfvervunna ståndpunkter. Väl hade jag själf upparbetat mig så mycket, att jag kunde deklinera och konjugera åtskilliga tyska och engelska ord, men icke var jag därför skicklig att undervisa i dessa språk. Vid min ansökan till platsen hade jag icke heller dokumenterat mig därtill, och församlingen hade således ingen giltig fordran på mig i detta fall. Och dessutom gaf skolan med sina öfveråriga mig angelägnare arbete än att läsa tyska och engelska med blifvande sjögossar. Dessa ämnen lämnades således alldeles åsido tämligen snart.

Ett annat för mig nytt, men därför icke okärt och år efter år allt mera kärt göromål blef mig redan första vintern tilldeladt, nämligen att läsa med nattvardsbarnen. Under vintern uppmanades alla dessa från båda socknarna att flitigt begagna undervisningen i Karups skola. Första lördagseftermiddagen efter påsk inskefvos alla barnen, vanligen 80 à 90 st., då hvarje barn fick läsa en eller flera verser i nya testamentet, hvarefter de allra flesta förstärktes att dagligen bevista skolan och alla utan undantag hvarje lördag på morgonen infinna sig till förhör i skolan.

Nu blef det min tur att fem dagar i veckan drifva på medan innan- och utanläsning för 50, 60 à 70 af de svagare och svagaste, och om lördagarna med hela hopen. Kl. 5, stundom 6 på lördagseftermiddagen kom professorn själf, och jag hade då att i halfcirkel vid katedern framställa 20 barn, som jag ansåg skickligast. Med dessa galopperade han omkring i katekes härs och tvärs, fram och tillbaka, 1 à 2 timmar, några blefvo godkända, andra tillbakavisade hvarje gång. Utom katekesstyckena, som upplästes ju fortare dess bättre, hade professorn med sig ett gammalt, något trasigt, handskrifvet kompendium af s. k. grundfrågor, hvilket han en gång glömde i en katederhylla och hvaraf jag innan nästa lördagen hade i tysthet gjort en afskrift. Icke ansåg jag eller anser ännu dessa grundfrågor synnerligen värdefulla, men då jag fann, att det nödvändigt skulle plöjas med dem, ville jag af välvilja för barnen gärna förbereda dem därpå.

Så fortgick konfirmationsundervisningen år efter år i fem lördagar. På torsdagen, fredagen och någon gång äfven på lördagsförmiddagen i pingstveckan kom professorn för att anställa en s. k. repetition, egentligen för att anställa förhör öfver, de första åren en, sedermera två af honom utgifna predikningar, som barnen måste köpa för 36 skilling, innan de blefvo admitterade till h. h. nattvard. (Denna predikohandel vållade några år senare en rättegång, hvori både jag och en min son blefvo afhörda som vittnen.) Pingstdagen konfirmerades barnen med mycken högtidlighet, och annandagen begingo de nattvarden. Så tillgick det alla åren.

Vore nu mitt ändamål att skriva s. k. "studentminnen", så skulle det vara lätt nog att fylla några ark med dels komiska och dels tragiska anekdoter från dessa konfirmationsförhör, men denna frestelse måste besegras och öfvervinnas, enär ändamålet är att meddela tidsbilder i fråga om folkundervisningen före 1842 års folkskolestadgas regeringstid, och icke att fylla Lärartidningen med anekdoter.

I förbigående må nämnas, att Karups och Houfs socknar, med tillsammans öfver 5,000 invånare, icke hade och sannolikt aldrig heller förut haft någon annan skola än denna. Houf ägde ingen del däruti, men begagnade den ändå för sina barn, så långt utrymmet medgaf; i öfrigt anlätades skolorna i de angränsande köpingarna Båstad och Torekov. Följden häraf var, att jag aldrig

behöfde klaga öfver brist på skolbarn. Och då min lön, utom 22 tunnor spannmål in natura, bestod i veckopenning (6 skilling för hvarje barn), hvarvid många betalte mera, än de voro skyldiga till, så hade jag intet giltigt skäl att klaga i detta afseende.

Folket, som till det mesta bestod af sjöfarande och fiskare, var i allmänhet välmående och af naturen mycket godmodigt och gifmildt. Undervisningsmateriel skaffades något så småningom, och barnen visade i allmänhet mycket flit och läraktighet. Åtskilliga ynglingar och äfven flickor, som redan voro konfirmerade, bevistade skolan tidtals för att lära sig skrifva och räkna, hvari de gjorde märkliga framsteg, så att en landtmätare en gång på ett vad förlorade en butelj vin, emedan han påstod, att en förevisad skrift alldeles omöjligt kunde vara skriven af en flicka i Karups skola. Hon var det ändå.

För Läraretidningens läsare behöfver jag väl icke upplysa, att det loford jag här tilldelat föräldrar och barn icke gäller alla utan undantag. Detta begripen hvarje skollärare. I sådana fall rättar jag mig gärna efter en kongl. Förordning af år 1855, som stadgar, att när en bråkdel uppgår till hälften eller mera af det hela, skall det räknas för helt, är det mindre än hälften, skall det bortkastas. Så äfven här. De flesta voro glädjeämnen.

Men sorgliga företeelser saknades icke heller, särskildt bland de okultiverade öfveråringarna. Så anföll en slyngel sin motståndare ute på lekplatsen en gång med en framdragen spetsig slidknif, en annan gång aflossades, under pågående lektion, under en skolbänk ett förskräckligt pistolskott, o. s. v. I sådana dock lyckligtvis sällsynta fall kunde jag alltid påräkna hjälp af professorn, som icke drog i betänkande att hålla polisförhör och genast bruka käppen. Sådana missförhållanden förekommo dock blott under första året. Snart tillvann jag mig sådan respekt hos ynglingarna, att professors spanskrör icke behöfde anlitas för att i skolan åstadkomma lydriad och tukt.

Hvad som under de första åren af min vistelse i Karup vållade mig största svårigheterna var det allmänt spända förhållandet emellan prosten och församlingarna. Han ville regera med järnspira och förstod icke att behandla folket på rätta sättet; allt skulle trumfas fram. Folkets misstroende och kärlekslöshet, ja bitterhet mot sin pastor tillväxte i oroväckande grad, och jag hade för min del mycket svårt, i synnerhet under de två första åren, att utan skeppsbrott eller hafveri lovera mig fram emellan Karybdis och Scylla. Småningom och i den mån jag lärde närmare känna ställningar och förhållanden intog jag en starkare beväpnad neutralitet emot de stridande makterna, och därmed förbättrades min själfständiga ställning mer och mer och blef slutligen så god, att vid min afflyttning, på professors förslag, en gåfva bragtes mig af 112 rdr, för hvilken jag skulle köpa mig en silfverpjäs, hvarå skulle ingravas: "Tacksamt minne af V. Karups församling". När slutet blir godt, är ju allt godt.

I slutet af 1843 dog gamle klockaren i Östra Ljungby och Kellna församlingar. Den vice pastor, som de två första åren i Fjälkinge varit min förman, var nu kyrkoherde i Östra Ljungby och sände mig på nyåret ett hjärtligt bref med uppmaning att på en bestämd dag möta honom i Engelholm, hvilket jag gjorde. Frågan var nu, om jag ville söka den lediga klockarelägenheten. Därpå var jag just icke betänkt, enär den ansågs vara föga gifvande, men efter någon stunds samtal räckte vi hvarandra handen. Jag insände min ansökan, undergick den då för tiden brukliga examen, fick förslagsrum, profsjöng och erhöill vid valet betydlig majoritet emot min medtäflare, vice pastorn, sedermera professorn vid Augustana College i Nord-Amerika T. N. Hasselquist (af liden under förra månaden).

Så hade jag nu hunnit mitt länge eftersträfvade mål – en klockaretjänst, visserligen liten, men, som jag vågade hoppas, tillräcklig att underhålla mig och de mina. Ännu hade jag ett stycke tid igen, innan jag i maj 1846 skulle tillträda min nya befattning, ännu fick jag en höst och vinter fortsätta mitt arbete i det för mig numera mycket kära Karup.

Hvad hade jag väl uträttat där under den flydda tiden? Ack, mitt arbete syntes mig som ett plöjande i vatten. Åtskilligt var visserligen uträttadt, en skola hade kommit i gång och mer och mer vunnit förtroende, barnskolan hade blifvit befriad från öfveråringar, fattigvården någorlunda nödtorftigt ordnad, nya husförhållanden och kommunallängder af mig upprättade m. m. Men ack! Där återstod så mycket att göra i det sorgligt försummade, sönderslitna samhället, hvaraf dock mycket kunnat göras.

Härmed må mina skolminnen *från den gamla tiden* – från tiden före folkskolestadgans tillämpning – afslutas.

Jag har ofta hos vår tids människor funnit en viss benägenhet att karrikera, ja nästan häna och förlöjliga de gamla skolorna med deras hemmagjorda, obildade lärare. Jag har därför med mina anteckningar från skilda orter velat visa, att vi arbetade så godt vi kunde, men i obruten mark och under helt andra förhållanden, än nutidens skolväsende har att glädja sig af. Svenska folkskolan är, såsom så mycket annat, ett barn af sin tid och kunde icke på en gång framkomma fullständig och mogen.

S. R.

Efterlysningar

Hör gärna av Er om tips och idéer på utflykter eller andra studiebesök. Det finns många undangömda smultronställen för oss som letar efter gamla husgrunder, husgeråd, vertyg, industriminnen med mera.

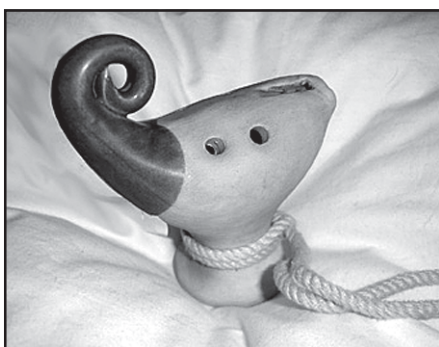

Lergodstillverkning i Ängelholm

ur: Berättelser av gamla ängelholmare upptecknade och utgivna av Anna Birgitta Rooth

Lergökar

Man har s.k. skenor av trä till att forma med i stället för händerna och så har man stickor som man gör hålen med. Lergöken drejas först som en skål, sen viks den ihop upptill och leran klistras till. Sen får man ta en särskild lerklump till svansen. Så får man passa på att sätta ljud i den, när den är lagom fast. Förr glaserades de aldrig. Lergökarna gjordes av vanlig blålera. För att få dem vita har man vitlera just på svansen.

Lergökarna hade de mest för skoj och för att föra oljud. De hade ju bara 4 - 5 toner - men det fanns en del som kunde spela på dem. De köpte lergökar mest för att ha till marknadsgåva.

De for med häst och vagn till marknaderna i Höganäs, Båstad, Laholm och Voxtorp - och förr ända till Landskrona också - för att sälja lergökar. Voxtorps marknad hölls två gånger om året och då brukade de ta upp dit. De brukade inte ha stånd, utan lersakerna sattes direkt på marken.

Det var inte många som brukade göra lergökar - det var vi och Larsson och Holmström.

Ängelholm har en lergöksorkester sedan 1966. De brukar framför allt uppträda på Stortorget och Stadsparken i Ängelholm tillsammans med Engelholm Marchingband varje lördag i juli månad.

Läs mer om lergökar och Ängelholms Lergöksorkester på Internet, www.lergöksorkestern.playz.it

Fortsättning från sidan 7.

Förteckning över personer ombord på jakten Gulderingen vid dess förlisning i sept 1822

<u>Kategori</u>	<u>Efternamn</u>	<u>Förnamn</u>	<u>Benämning</u>	<u>Återfunnen</u>
Kapten	Brabrand	Jens	Skeppare	Anholt, 9 sept
Matros				ingen uppgift
Pass 1	Borup	Antoinette	Prästänka	Hovs strand, 13 sept
Pass 2	Borup	Judette	dotter t ovanstående	Läsö, 3 okt
Pass 3	Gude	Catrine	barn	Sangstrup strand, 20 sept
Pass 4	Pedersen	Mads		Katholm strand, 20 sept
Pass 5	Jessen	Marie		Läsö, 4 okt
Pass 6	Krogh	Lovise Charlotte	Änka	Knappens strand, Understed sn, 3 okt
Pass 7	de Fischer	Moritz	avskedad kapten	ingen uppgift
Pass 8	Bay	L. M.	Jungfru	Anholt, 1)
Pass 9	Krogh			Anholt, 2)
Pass 10-13				inga uppgifter

1) Oklart om endast hennes tillhörigheter återfanns på Anholt

2) Uppgiften om att en man Krog spolats i land på Anholt finns endast i GBH.

Efterlysningar

Har Du något material som Du lånat av Bjäre släktring och inte kunnat lämna på länge? Du har kanske svårt att komma på någon av våra träffar för att lämna in det. Hör gärna av Dig till någon i styrelsen så kan vi säkert lösa det problemet.

Efterlysningar

Det finns utan tvekan många bland våra medlemmar som har något intressant att berätta om när det gäller släkt och hembygdsforskning. Det kan vara både som artikel i Bjäreanor och på hemsidan eller rent av som föreläsning på någon av våra träffar. Hör av Er!

Vem är vem med Bjäreanknytning?

Utdrag ur boken "Vem är vem?" från 1948, Skånedelen

framtagen av: Georg Ohlsson

A-I

Berg, Anna Nicolina Erika, konstnärinna, Förslövsholm, f. 14 juni 1875 i Stöde, Västernorrlands län, av köpman Mathias Åsén o. Anna Märtha Gravström. Gift 1922 med skulptör Christian Berg. - Sångstuderande för fru Hofer i Stockholm, professor von Dulong i Berlin samt maestro Martini i Rom. Började måla i Paris 1928. Reste till Tyskland 1912 och 1920 - 21, Frankrike 1925 - 29, Egypten 1925, Italien 1926 o. Grekland 1938. Repr. i National Museum, Malmö, Norrköping och Hälsingborgs Museum samt i privata samlingar i Frankrike o. Amerika. Repr. i boken Nutida Svenskt Måleri samt i Svensk Nutidskonst o. Svenskt Konstnärsgalleri.

Berg, Sten Sture Christian, skulptör, Förslövsholm, f. 27 november 1893 i Förslöv, Kristianstads län av skraddarm. Nils Berg o. Maria Nilsson. Gift 1922 med Anna Åsén. - Tekn. skola 1909 - 10, Althins målarskola 1911 - 14, stud. för Olle Hjortzberg o. Wilhelm Smith vid konstakademien 1915 - 19, stud. i Tyskland 1920 - 21 o. i Paris 1924 - 30. Stud.res. till England, Italien, Grekland, Egypten, Syrien o. Palestina. Även målare. Repr. i National Museum o. Göteborgs, Malmö o. Hälsingborgs Museum samt i La France Art Institute Philadelphia o. i priv.saml i Frankrike, Schweiz o. Amerika. Repr. i franska skulpturverket L'art internat. D'aujourd'hui samt boken Svenskt Konstnärsgalleri. Ur produktionen märkes: Monumentalfiguren på Stockholmsutställningen 1930, Porträttbyst å jub.medalj till Herman Gotthardt 1943, Porträttreliefen till Mandelgrensmonumentet 1944, Porträttskulptur av norske teaterchefen Hans Jacob Nielsen, Norska Teatern 1945, Rollporträtt av Victor Sjöström 1946 samt Triumfkrucifix till Barkåkra kyrka 1947, monumentalhuvud av Gustav V 1948. Erh. Konstakademiens kanslermedalj 1918.

Berg, Gustaf Fredrik, sparbanksdirektör, Båstad, f. 7 maj 1901 i Båstad, Kristianstads län, av bankdirektör Georg Berg o. Emma Persson. Gift 1942 med Iris Bäckvall. - Studentexamen i Lund 1921. Res. till Tyskland, England, Finland, Holland, Italien m. fl. 1921 - 26. Verkst. dir. o. kamrer vid Båstads Sparbank sedan 1948, inneh. av auktions- o. fastighetsbyrå sedan 1929, repr. för tidningen Hallandsposten sedan 1929. Huvudman i Båstads Sparbank 1942 o. styrelseledamot där 1947, ordf. i Båstads arbetslöshetskomm. 1940, sekr. o. kassör i Båstads o. Malens turistförening 1936.

Bjärbo, Karl E., kantor, Borrby, f. 26 mars 1899 i Hov, Kristianstads län. Gift med Signe Wahlberg. Barn: Ulla f. 1927, Ingemar f. 1928. - Org.ex. i Kalmar 1921, kyrkos.ex. i Växjö 1922. Organist i Östra Karup o. Skummeslöv 1925 - 28, i Lövestad o. Fågeltofta 1928 - 38, i Borrby sedan 1938.

Ernhagen, Carl Anselm, folkskollärare, tillsynslärare, Lilla Harrie, f. 1 augusti 1895 i Grevie, Kristianstads län, av smedmästare August Pettersson o. Emma Nyrén. Gift 1925 m. Carin Alfrida Paulina Cronqvist. Barn: Leif f. 1926, fosterson Rolf f. 1920. - Folkskoll.ex. i Lund 1920. Vik. lär. i St. Köpinge 1920, Hurva 1921, ord. i Lilla Harrie sedan 1922, tillsynslärare där. V. ordf. i komm.nämnd, hälsovårdsnämnd, fattigvårdsstyrelsen, valnämnd, ordf. i barnavårdsnämnd o. Lilla Harrie idrottsförening, bibl. Ledamot av kommunfullmäktige, av skolstyrelsen, skolesekreterare, suppleant i repr.skapet för feder. Sv:es allm. folkskolläraryförening.

Hammarlund, Nestor, riksdagsman, lantbrukare, Errarp, Ängelholm, f. 28 augusti 1888 i Barkåkra, Kristianstads län, av Joh:s J:son N. o. Sofia Nilsson. Gift 1914 m. Thilda Carlsson. Barn: Erik f. 1920, lantbr. Errarp, Harald f. 1927. - Ledamot av riksdagens andra kammare sedan 1925, suppleant i tredje tillf. utsk. 1925 - 28, i bankoutsk. 1929 - 35, led. av bevilln. utsk. 1936, första tillf. utsk. 1930 - 32, led. av komm.nämnd, fattigvårdsstyrelsen, kyrkoråd, v. ordf i Kristianstad läns landsting. KVO2kl 41, RNO.

von Hausswolff, Carl, direktör, Hälsingborg, f. 1 januari 1873 i Båstad av löjtnant Axel von Hausswolff o. Rosalie Peterson. Gift 1906 m. Ebba Cederberg. Barn: Justus f. 1909, innehavare av Larssons Fröhandel, Landskrona; Carl-Axel f. 1911, anst. vid SAAB i Linköping; Achates f. 1917, ingenjör vid SAAB, Linköping. - Skolstud. vid Höörs priv. elem.läroverk, handelsskolan i Malmö. Anst. vid Helsingb. Ångvarns A-B 1895 - 01, kassör vid Konsul P. Olssons företag 1901 - 11, dir. för Fastigh. A-B Carl XV 1911 - 47. Rev. i A-B Rögge Säteri, Rögge Ind. A-B o. Stenkols A-B Lundvall & Co. PatrstGM.

Efterlysningar

Vi efterlyser fler efterlysningar i Bjäreanor. Visst har väl Du också kört fast vid någon av Dina anor? Skicka dessa till redaktionen.

Internet-adresser

Bjäre Släktring:

www.bjareslaktring.se

Sveriges Släktforskarförbund,
Rötter:

www.genealogi.se

Släktforskarförteckning:

www.abc.se/m2976/ssff

Skånes Genealogiska Förbund:

www.sgf.m.se

Datorhjälp i Släktforskning DIS:

www.dis.se

Mormonernas register:

www.familysearch.org

Demografiska Databasen S

Sverige (DDSS):

www.ddss.nu

Skånsk Släktforskning, Anders

Bergs hemsida:

www.algonet.se/anderzb/genea/skane.htm

Släghistorisk foren. f

Storköbenhavn:

www.danbbs.dk/~kbh09

Svenska släktforskarlänkar:

www.solace.mh.se/~blasta/swelinks.htm

Släktforskningslänkar:

www.kultur.nu/arkiv/slaktforskning

Kalender

Januari

Måndag 8/1 kl. 19.00-21.00

Månadsträff

Tisdag 23/1 kl. 13.30-16.00

Öppet hus

Februari

Måndag 12/2 kl. 19.00-21.00

Årsmöte, Förslövs församlingshem

Tisdag 27/2 kl. 13.30-16.00

Öppet hus

Onsdag 27/9 kl. 19.00-21.00

Öppet hus

Mars

Måndag 12/3 kl. 19.00-21.00

Månadsträff

Måndag 17/3 kl. 19.00-21.00

Släktforskningens dag

Tisdag 27/3 kl. 13.30-16.00

Öppet hus

April

Tisdag 10/4 kl. 19.00-21.00

Månadsträff (OBS dagen)

Onsdag 18/4 kl. 19.00-21.00

Öppet hus

Tisdag 24/4 kl. 13.30-16.00

Öppet hus

Maj

Måndag 14/5 kl. 19.00-21.00

Månadsträff

Lördag ??/5, Datum och tid okänt i skrivande stund.

Anbytarträff

Onsdag 30/5 kl. 19.00-21.00

Öppet hus

Juni

Måndag 11/6 kl. 19.00-21.00

Månadsträff

Onsdag 27/6 kl. 19.00-21.00

Öppet hus

Släktforskarprogram

Anarkiv 5.3

www.datadux.se/anarkiv

Andata

home1.swipnet.se/~w-10898/index.html

Disgen 8

holger.aland.net

Genesis

www.candil.se

Holger 5.0

holger.aland.net

Min Släkt

www.dannbergdata.se

Reunion (endast för Macintosh)

www.gensoft.se

Win-Family

www.jamodat.dk

Genline

Genline finns tillgängligt på Båstads bibliotek.

Föreningens dator

Annat intressant material i digital form för släktforskare finns i föreningens dator. Den kan nyttjas vid alla våra träffar och möten. Det finns en hel del material som är lokalt förankrat.

Berätta lite om Er forskning

Skriv gärna en artikel i Bjäreanor. Vi är många som är intresserade.

Hör av Dig till någon i redaktionen: Ove Johansson, Bjarne Larsson eller Georg Ohlsson.
Adresser och telefonnummer finner Du på sidan 2.

Hemsidor

Har Ni en egen hemsida, tilllägg eller
ändringar till förteckningen här intill
så hör av Er till Georg Ohlsson
så lägger vi in den i nästa
nummer av Bjäreanor.
Tel: 0431-43 17 81
e-post: georgohlsson@home.se

Lämna Er e-post adress

till Britt Bengtsson.
Tel: 0431-207 64
e-post: brittbgen@ektv.nu

INNEHÅLL:

Styrelse och aktuell information	sid	2
Ur ordförandens synvinkel	Bjarne Larsson	3
Kort info årsmöte 2007	Red.	3
Rapport över förlisningen av Gulderingen	Bertil Koch (Britt B)	4-7
Om ollonborrar och deras skadegörelse	genom Bruno Westerlind	8
En skolveterans minnen (Sven Rosenberg)	genom Magnus Persson	9-11
Lergodstillverkning i Ängelholm	genom Georg Ohlsson	12
Vem är vem med Bjäreanknytning?	genom Georg Ohlsson	13
Redaktörens sidor med kalender	Red.	14-15

**Porto
betalt**

Sverige

B

Föreningsbrev

Returadress:
Georg Ohlsson
Bäckvägen 6
260 91 FÖRSLÖV
